

Grŵp Rhywogaethau Goresgynol Estron Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru

Swyddfeydd Llywodraeth Cymru, Aberystwyth

24^{ain} Mehefin 2015

Cofnodion

Yn bresennol

Dave Thomas	DT	Llywodraeth Cymru (LIC)
Holly York	HY	Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru (PBC)
Sean Hathaway	SH	Dinas a Sir Abertawe (DSA)
Judith Oakley	JO	DSA, Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant
Anthony Hicks	AH	LIC
Kathleen Carroll	KC	LIC
Gabe Wyn	GW	Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)
Nigel Ajax-Lewis	NA-L	Ymddiriedolaethau Natur
Tracey Lovering	TL	PBC
Mike Bruford	MB	Prifysgol Caerdydd
Colin Cheesman	CC	Plantlife
Colin Chapman (rhan)	CC	LIC
Emma Barton (Deialu i mewn)	EB	Y Gymdeithas Hwyllo Frenhinol , RYA Cymru-Wales
Sharon Davies (Deialu i mewn)	SD	LIC – Y Gangen Forol
Nick Bialynicki – Birula (Deialu i mewn)	NBB	CNC
Niall Moore (Deialu i mewn)	NM	Ysgrifenyddiaeth rhywogaethau estron Prydain (GBNNSS)

Ymddiheuriadau

Richard Poole	Dŵr Cymru
Dan Forman	Prifysgol Abertawe
Paul Stebbing	Cefas
Jo Mullett	Rheoli Clymog
Sarah Bird	Sw Caer
Alison Smith	LIC – Y Gangen Eiddo a Seilwaith

1. Croeso, cyflwyniadau, ymddiheuriadau a rhoi gwybod am faterion eraill (Cadeirydd)

Estynnodd DT groeso cynnes i bawb a oedd yn bresennol.

2. Camau gweithredu a chofnodion y cyfarfod blaenorol

Cytunwyd bod cofnodion y cyfarfod blaenorol a chyfarfod mis Tachwedd yn gofnod cywir o'r cyfarfodydd a byddant yn cael eu cyhoeddi ar wefan PBC. Diolchodd y Cadeirydd i HY am gymryd y cofnodion.

Cam gweithredu 1. PBC (HY) i lwytho Cofnodion y cyfarfod blaenorol i fyny i wefan PBC.

Mae mwyafrif y camau gweithredu o gyfarfodydd mis Tachwedd a mis Ionawr wedi cael eu cwblhau, ac mae'r rhai sy'n weddill un ai'n cael sylw drwy eitemau ar yr agenda neu wedi'u rhestru isod gyda diweddariad.

Cam gweithredu 2 Tach: Cynllun Gweithredu Crymanbig y Deml: GB NNS (LC) i gysylltu â BIAZA	Yn mynd rhagddo'n dda. GB NNS wedi siarad yng nghynhadledd flynyddol BIAZA. LIC hefyd yn bresennol.
Cam gweithredu 3 Tach: Cynllun Gweithredu Symlyn Safnuchel: RP i anfon nodyn at DT ar gamau gweithredu i helpu i roi'r cynllun ar waith, yn arbennig o safbwynt strategaeth Prydain	RP yn methu bod yn y cyfarfod heddiw. NM: Fwy neu lai wedi'i ddileu, ond nifer fach o safleoedd yn dal ar ôl. Awyddus i ddileu yn llwyr. Astudiaeth achos yn Strategaeth Prydain. Y gweithredu yn parhau
Cam gweithredu 4 Tach: Cynlluniau Gweithredu ar Rywogaethau Estron: PAWB i ddarparu unrhyw sylwadau ar y cynlluniau, yn arbennig y gwaith cyflawni yn unol â'r cynlluniau	NM: Amheuan yn ddiweddar fod Cacynen Asiaidd wedi'i chanfod yn Sir Benfro. Y sbesimen wedi'i adnabod o fewn 36 awr yng Nghaer Efrog ac nid Cacynen Asiaidd ydoedd. Yr ymateb o dan y cynllun wedi gweithio'n dda, ar lefel leol a lefel Prydain. SH: Mae i ALLau roi'r Cynlluniau Gweithredu ar Rywogaethau Estron ar waith yn dibynnu ar gylchoedd gwaith ac ar faint o arian ALL sydd ar gael.
Cam gweithredu 5 Tach: DT i ymateb i Grŵp Cynllun Gweithredu Cymru ar Geirw (CT) mai dileu yw'r dewis sy'n cael ei ffafrio	Gweler isod
Cam gweithredu 8 Tach: PAWB – cofnodi ymholiadau a geir am ASBO's i'w rhoi i KC i dynnu sylw at yr angen am adnoddau (Diweddariad i'r cofnodion: Nid i KC, eu nodi a thynnu sylw atynt o fewn ALLau)	Ddim yn ofynnol ar hyn o bryd.

Cam gweithredu 5 Tach: DT i ymateb i Grŵp Cynllun Gweithredu Cymru ar Geirw (CT) mai dileu yw'r dewis sy'n cael ei ffafrio. **Cefndir:** Mae poblogaeth fach o geirw Sika yn bresennol yn ardal Teifi, ynghyd â phoblogaethau bach o Geirw Coch a Cheirw Coch/Wapperty.

Diweddariad gan LIC: Corff Anllywodraethol Amgylcheddol/Menter Ceirw wedi penderfynu monitro ceirw (~12 unigolyn) ac wedi mynegi pryder y gallai fod yn anodd denu'r ceirw allan

o'r coetir ac unwaith y byddent wedi dod allan y gallent wasgaru. NM: Mae'r ceirw'n debygol o wasgaru beth bynnag wrth i'r boblogaeth dyfu. Holodd MW pa mor agos yw'r Ceirw Sika at y Ceirw Coch ac a oes perygl iddynt groesi â'i gilydd. Gallai'r safle fod yn gyfle i gynnal arolwg genetig o'r gwahanol boblogaethau (Bwlch Tystiolaeth?). Hysbysodd NA-L y grŵp fod yr Ymddiriedolaeth Natur (WTSWW) yn monitro'r boblogaeth gan ddefnyddio technegau camera, a bod nifer uchel o ymwelwyr â'r ardal (ar unrhyw adeg o'r dydd). Gofynnodd DT a oedd dull atal cenhedlu o reoli'r ceirw fel na all y boblogaeth gynyddu. Cynigiodd NM ymweld a siarad â rheolwyr tir lleol (Ymddiriedolaeth Natur, CNC) i drafod, DT a KC i fod yn bresennol hefyd.

Cam Gweithredu 2: KC i drefnu cyfarfod i drafod y Ceirw Sika gyda GB NNSS, CNC a'r Ymddiriedolaeth Natur.

3. Cynllunio Gwaith

Trafododd y grŵp y cynllun gwaith presennol, yn cynnwys ffyrdd o symud ymlaen, ymgysylltu a gwneud yn siŵr fod y gwaith yn berthnasol.

- Mae'n ofynnol gan Fwrdd Strategaeth Bioamrywiaeth Cymru i bob Grŵp PBC fod â chynllun gwaith yn ei le.
- Dylai'r cynllun gwaith ddiffinio gweithgareddau'r grŵp, a dylai'r grŵp gyflwyno adroddiadau yn ei erbyn.
- Mae Strategaeth Prydain i fod i gael ei rhyddhau – cysoni'r cynllun gwaith â hi.
- Gellir ychwanegu meysydd pellach at y cynllun gwaith, megis Risgiau, Ymateb Cyflym/Cynlluniau Wrth Gefn, Ymgyrchoedd e.e. Edrych, Golchi, Sychu, addysg
- Gall y cynllun gwaith amlygu meysydd yr hoffai'r grŵp weld gweithredu arnynt, a thynnu sylw at y meysydd hynny nad oes adnoddau ar gael iddynt.
- Defnyddiol i'r grŵp wybod cyfeiriad Grwpiau PBC, yn enwedig wrth i'r Cynllun Adfer Natur gael ei sefydlu.
- Defnyddio diweddariadau gan bartneriaid i fwydo i'r cynllun gwaith.
- Cysylltu â'r Archwiliad Gweithredu.

Cam Gweithredu 3: HY i edrych eto ar y cynllun gwaith yn unol â Strategaeth Prydain er mwyn i'r grŵp ei drafod yn y cyfarfod nesaf

Cam Gweithredu 4: HY i greu proforma i'r partneriaid er mwyn iddynt gyfrannu diweddariadau i'r cynllun gwaith.

4. Polisi Llif Data ar gyfer Rhywogaethau Goresgynol Estron

Yn dilyn cyfarfod mis Ionawr ar gasglu data, roedd GW yn mynd i edrych ar lif data yn CNC. Mae GW a Monica Jones wedi cynhyrchu polisi data drafft i CNC ar gyfer rhywogaethau estron (Papur 4 – cylchredwyd cyn y cyfarfod). Bwriad y polisi yw rhoi gwybod i staff am fecanweithiau llif data addas ar gyfer cofnodion o rywogaethau goresgynol estron, i sicrhau eu bod yn cyrraedd porthol Prydain mewn modd amserol. Mae GW yn croesawu sylwadau gan aelodau. Mae GW wedi cysylltu â Helen Roy, y Ganolfan Ecoleg a Hydroleg, am sylwadau.

Mae'r ddogfen wedi'i hanelu at ddefnydd staff mewnol CNC ar hyn o bryd, ond mae potensial i aelod sefydliadau eraill ei haddasu i'w hanghenion eu hunain yn ogystal ag i'w

mabwysiadu i lunio polisi data grŵp ar gyfer PBC. Cefnogodd yr aelodau y ddogfen, gan gytuno ei bod yn ddefnyddiol dynodi llwybr data.

Pwyntiau trafod

- Mae'n bwysig fod data ar rywogaethau goresgynnol estron yn fwy hygyrch.
- Byddai'n ddefnyddiol cynyddu'r llif data ar rywogaethau allweddol.
- Defnyddio achosion lle mae aelodau'r cyhoedd wedi gweld rhywogaethau e.e. apiau rhywogaethau goresgynnol estron. Mae GB NNSS wedi siarad ag apiau i sicrhau bod data'n cael ei fwydo i NBN.
- Mae'n bwysig cael gwybodaeth i gadarnhau'r manau lle mae camau gweithredu yn cael eu rhoi ar waith ac i gyfeirio gweithredu yn y dyfodol.
- Yn aml nid yw canllawiau/llyfrau adnabod yn cynnwys rhywogaethau goresgynnol estron ac mae rhai rhywogaethau e.e. cotoneaster, yn gallu bod yn anodd eu hadnabod.
- Mae grantiau CNC yn cynnwys amod i gynnwys sut caiff data ei gofnodi (morol).
- Rhaid bod yn ymwybodol o leoliadau sensitif e.e. Clymog Japan mewn gerddi preifat yn effeithio ar werthu tai. Mae'n bwysig fod data'n cael ei ddefnyddio am y rhesymau cywir.

Cam Gweithredu 5: Yr aelodau i ddarparu sylwadau i GW neu drwy HY ar bolisi data drafft CNC erbyn 15^{fed} Tachwedd.

Cam Gweithredu 6: GW i gyflwyno'r ddogfen derfynol yn y cyfarfod nesaf a'r grŵp i drafod ei haddasu'n bolisi/Canllawiau data grŵp ar gyfer PBC.

5. Diweddariad Llywodraeth Cymru

Rhoddodd LIC ddiweddariad i'r grŵp, yn cynnwys:

- Dangosodd KC yr arwydd bioddiogelwch pysgota dŵr croyw newydd i'r aelodau. Mae'r arwydd wedi'i wneud o fetel ysgafn a hyblyg. Mae'r arwyddion yn barod i'w dosbarthu. Mae LIC yn gweithio gyda chysylltiadau i'w dosbarthu i sicrhau bod yr arwyddion yn cael eu gosod yn y manau gorau. Mae taflenni Cymraeg Edrych, Golchi, Sychu, Atal yr Ymlediad a Mynd at Wraidd y Mater hefyd ar gael. Cysylltwch â KC ynglŷn â'r nwyddau.
- Rhoddodd AH ddiweddariad i'r grŵp ar Brosiect Jac y Neidiwr CABI sy'n cael ei ariannu'n rhannol gan LIC. Defnyddiwyd pedwar lleoliad yng Nghymru i ryddhau ffwng rhwd pathogenaidd. Cafwyd canlyniadau cadarnhaol hyd yma. Diolchodd AH i SH am y lleoliadau ac am help y tiffeddianwyr. Mae cam 5 mlynedd cyntaf y prosiect wedi dod i ben. Bydd ail gam yn mynd rhagddo yng Nghymru, yn amodol ar ariannu. Mae angen rhagor o safleoedd yng Nghymru. Mae'r safleoedd yn debygol o fod yn fwy o ran maint na'r safleoedd rhyddhau blaenorol, mwy na thebyg ar hyd glannau afonydd ar na fydd pob un felly. Cysyllter ag AH ynglŷn â safleoedd posibl.
- Daeth Gorchmynion Rheoli Rhywogaethau yn ddeddf ar 12^{fed} Ebrill. Mae'r Codau Ymarfer yn cael eu datblygu ar hyn o bryd. Byddir yn ymgynghori arnynt, ac maent yn debygol o gael eu cyhoeddi erbyn diwedd 2015. Mae'n annhebygol y caiff gorchmyn ei weithredu cyn i'r Cod Ymarfer gael ei gyhoeddi, oni bai fod argyfwng.
- Cynlluniau i ddarparu e-ddysgu GB NNSS yn Gymraeg.

6. Canllawiau Bioddiogelwch Morol

Soniodd GB wrth y grŵp am y ddogfen ar ganllawiau cynllunio bioddiogelwch morol a gynhyrchwyd yn ddiwedd gan Scottish Natural Heritage ([Dolen](#)). Mae'r canllawiau'n canolbwyntio ar gynhyrchu cynlluniau sydd wedi'u seilio ar safleoedd ac ar gamau gweithredu i atal rhywogaethau goresgynnol estron rhag cael eu cyflwyno a'u lledaenu. Canllawiau ydynt yn bennaf i berchenogion a gweithredwyr harbyrau bach, angorfeydd ymwelwyr, cymdeithasau angorfeydd, ierdydd cychod, marinas a llithrfeydd. Mae'r ddogfen yn darparu canllawiau ymarferol defnyddiol. Fe'i hysgrifennwyd yn yr Alban, ac mae'n cynnwys rhywfaint o wybodaeth ac astudiaethau achos sy'n benodol i'r Alban.

Defnyddiodd CNC y canllawiau yn ystod hyfforddiant diweddar yng Nghymru. Hoffai CNC fabwysiadu'r ddogfen i'w defnyddio yng Nghymru. Roedd aelodau Grŵp Rhywogaethau Goresgynnol Estron PBC a oedd yn bresennol yn cefnogi ac yn cytuno mewn egwyddor i'w mabwysiadu. Cynigiodd JO ac EB eu cymorth i GW ar lunio fersiwn Gymraeg.

Law yn llaw â chanllawiau'r Alban mae Cynllun Cyfathrebu. Eto, gallai hwn fod yn ddefnyddiol i Gymru. Gallai'r Cynllun gynnwys ymgyrchoedd fel Edrych, Golchi, Sychu.

EB (RYA): Mae Lloegr hefyd yn adolygu'r ddogfen, gan roi mwy o ffocws busnes iddi, er enghraifft, manteision bioddiogelwch da i fusnesau.

Cam Gweithredu 7: GB i fwrw ymlaen ac adrodd yn ôl i'r grŵp.

7. Bylchau Tystiolaeth

Darparodd Tracey Lovering, Arweinydd Prosiect Bylchau Tystiolaeth PBC a Mike Bruford, Prifysgol Caerdydd, ddiweddariad ar y prosiect Bylchau Tystiolaeth a help i fwrw ymlaen â'r gwaith bylchau tystiolaeth yn ymwneud â rhywogaethau goresgynnol estron.

Lansiwyd y prosiect bylchau tystiolaeth ym mis Ebrill 2014, gan y Gweinidog Adnoddau Naturiol. Erbyn hyn mae 380 o gwestiynau Bylchau Tystiolaeth, yn gysylltiedig â meysydd polisi a thargedau Aichi. Mae'r rhain wedi'u cynnwys ar daenlen hidladwy ('Cofrestr Bylchau Tystiolaeth PBC'). Mae TL ac ML wedi mynd â'r prosiect ar daith o amgylch Prifysgolion Cymru i gysylltu â goruchwylwyr ar sail y testunau y mae ganddynt ddiddordeb ynddynt. Mae'r amserlenni yn amrywio ar draws prifysgolion ac ar draws lefelau astudio e.e. Gradd, Meistr, PhD, etc. Mae TL ac ML yn croesawu gwahoddiadau i siarad am fylchau tystiolaeth mewn unrhyw brifysgol, etc.

Ar hyn o bryd enw rhywogaeth sylfaenol yw'r bylchau tystiolaeth, wedi'u seilio ar rywogaethau goresgynnol estron PBC. Darparwyd rhestr blaenoriaethau gan DT. Cam gweithredu i aelodau'r grŵp yw sefydlu cwestiynau ynghylch bylchau tystiolaeth y rhywogaethau hynny, ac yna datblygu ymhellach i lunio Cynnig Prosiect Ymchwil (proforma 2 ochr).

- Mae lefel anhawster y cwestiynau yn gallu amrywio yn ôl lefelau gallu amrywiol y myfyrwyr, a'u lefel astudio. Gall ymchwil israddedig sylfaenol ddarparu camau cyntaf buddiol o ran ateb cwestiynau am rywogaethau goresgynnol estron.
- Ystyried pa waith maes fyddai'n ofynnol, a pha adeg o'r flwyddyn y byddai angen ei wneud.
- Potensial i gydweithio ar draws prifysgolion ar Fwlch Tystiolaeth e.e. prosiectau sawl safle.

- Mae bylchau tystiolaeth yn galluogi myfyrwyr i ateb cwestiynau real, gan ennill sgiliau a gwybodaeth drosglwyddadwy.
- Rhestr o Academyddion PBC ar gael ar wefan PBC. Dros 100 o academyddion yn gysylltiedig â'r Prosiect.
- Fforwm ar LinkedIn. Noder, roedd yn ymddangos mai prin yw'r aelodau o'r grŵp rhywogaethau goresgynnol estron sy'n defnyddio LinkedIn.
- Mae Grŵp Rhywogaethau Goresgynnol Estron PBC yn adolygu unrhyw fylchau tystiolaeth a awgrymir er mwyn cytuno arnynt. Gall aelodau a phobl eraill, yn cynnwys academyddion, awgrymu bylchau tystiolaeth i'r grŵp. Mae Mike Bruford a'r Ganolfan Ecoleg a Hydroleg hefyd yn cynnig sylwadau ar yr awgrymiadau.
- Prin yw'r bylchau tystiolaeth y mae myfyrwyr wedi ymgymryd â nhw hyd yma, er y bydd yr MSc newydd mewn Rheoli Rhywogaethau Goresgynnol (a ddisgwylir ymhen 2 flynedd) yn rhoi cyfle i weithio ar fylchau tystiolaeth. Mae Prifysgol Abertawe hefyd wedi nodi diddordeb.
- Mae'n bwysig cysylltu bylchau tystiolaeth â blaenoriaethau polisi a'r prif faterion, yn enwedig gan fod adnoddau'n brin. Oes modd codi blaenoriaethau o Strategaeth Prydain i adolygu rhywogaethau â blaenoriaeth ac amlygu'r prif faterion o ran blychau tystiolaeth?
- NM: Potensial i gysylltu â lefel y bygythiad – y 10 rhywogaeth bennaf. Nodi rhywogaethau lle mae angen data ystyrion?
- SH: Byddai'n dda gael diweddariad ar yr arolwg o Glymog Japan ar Benrhyn Gŵyr (wedi'i arolygu cynt gan CNC). MB: Mae arolygon yn ddelfrydol i fyfyrwyr – yn eu galluogi i ddatblygu rhagdybiaeth, astudio arolygon hen a newydd a chynhyrchu haenau GIS.
- Gellir meddwl am bynciau'n ymwneud â rhywogaethau goresgynnol estron mewn modd eang e.e. gwyddorau cymdeithasol, risg
- Mae grŵp gwyddor dinasyddion i Gymru newydd ymffurfio. Trafod cynnal digwyddiad gwyddor dinasyddion undydd (o bosibl yn ystod Wythnos Bioamrywiaeth Cymru) i hyrwyddo'r ymarfer gorau o ran data credadwy – potensial i gynnal digwyddiad ar thema rhywogaethau goresgynnol estron, ac ateb cwestiwn ynglŷn â bwllch tystiolaeth.
- Mae prosiectau sy'n cael eu hariannu gan N2K LIFE yn edrych ar wella rhywogaethau a chynefinoedd Natura 2000 (safleoedd a warchodir gan Ewrop) nes eu bod mewn cyflwr ffafriol. Maent felly wedi creu cynlluniau gweithredu thematig i fynd i'r afael â materion a risgiau o bwys e.e. newid mewn cynefinoedd, llygredd awyr, rhywogaethau goresgynnol estron a phathogenau. Ar lefel safle, rhoddir camau gweithredu â blaenoriaeth i bob safle (Cynlluniau Gwella â Blaenoriaeth) i'w symud ymlaen, ar yr amod fod arian ar gael. Potensial i'r blaenoriaethau hyn gysylltu â/bwydo i fylchau tystiolaeth? TL i ystyried hyn.
- Gall TL ddarparu cyngor i aelodau ar fframio cwestiynau am fylchau tystiolaeth, ac mae papur perthnasol ar gael ar y dudalen bylchau tystiolaeth ar wefan PBC (<http://www.biodiversitywales.org.uk/WBP-Evidence-Gaps-Project>).

Bylchau Tystiolaeth posibl o'r drafodaeth:

'Arolwg newydd o Glymog Japan ar Benrhyn Gŵyr, i'w asesu yn erbyn arolwg hanesyddol' (Awgrymwyd gan SH)

'Pa arferion amgen sy'n bosibl i reoli Corchwyn Seland Newydd mewn pyllau dŵr lle nad yw'r cyngor safonol – llenwi'r pwll – yn addas, er enghraifft lle mae Madfallod Dŵr Cribog yn bridio' (Awgrymwyd gan NA-L)

'Pam mae Clymog Japan yn gwrthsefyll mesurau rheoli cystal e.e. glyffosad? Pa brosesau biocemegol/ffisiolegol sy'n digwydd er mwyn i Glymog Japan storio metel?' (Awgrym gan AH) [Nodyn, gellir mynd â bylchau tystiolaeth at adrannau Cemeg]

Cam Gweithredu 8: Yr aelodau i gyd i ystyriaeth bylchau tystiolaeth a chynnig syniadau i HY neu TL.

8. Y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad – adolygiad atodlen 9

Mae gweithgor yn cael ei arwain gan y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur (yn cynnwys aelodau grŵp PBC GW ac NA-L, ynghyd â chyrrff cadwraeth a rhanddeiliaid eraill) wedi bod yn adolygu meini prawf Atodlen 9 y Ddeddf. Hysbysodd GW y grŵp fod yr ymgynghoriad yn para bellach tan 2^{il} Awst. Mae gwybodaeth ymgynghori, yn cynnwys pecyn gwybodaeth, ar gael ar wefan y Cyd-bwyllgor (<http://jncc.defra.gov.uk/page-7013>). Mae'r ymgynghoriad yn croesawu cynigion i'w cyflwyno ar gynnwys neu gael gwared â rhywogaethau (estron) o dan atodlen 9. Mae angen tystiolaeth dda gydag unrhyw awgrymiadau a rhaid eu cyflwyno ar proforma. Bydd CNC yn cyflwyno sylwadau ar yr ymgynghoriad. Ar ôl yr ymgynghoriad, bydd y gweithgor yn adolygu'r sylwadau ac yn paratoi'r adroddiad, a ddylai gael ei gadarnhau ym mis Hydref 2015. Caiff adroddiad terfynol yn gynnwys argymhellion ei gyflwyno wedyn drwy Defra a LIC i'r gweinidogion ddiwedd mis Hydref 2015.

9. Diweddariadau gan Bartneriaid

Cylchredwyd diweddariadau gan bartneriaid – Rheoli Clymog (Jo Mullet), CNC (Gabe Wyn), PBC (Holly York) a Dinas a Sir Abertawe (Sean Hathaway) cyn y cyfarfod.

Roedd y diweddariadau ychwanegol yn cynnwys:

Rhoddodd *Nick Bialynicki-Birula*, CNC, ddiweddariad i'r grŵp ar gynigion SBRI (*Small Business Research Institute*). Mae 11 cofrestriad buddiant wedi dod i law, ac mae o leiaf 3 yn werth eu cwmpasu. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar well defnydd o ddulliau synhwyro planhigion o bell, cwmpasu dulliau rheoli biolegol ar gyfer gwahanol rywogaethau a gwastraff gweddilliol o blanhigion goresgynnol yn bennaf. Richard Hancock (CNC) sy'n arwain erbyn hyn.

Canfuwyd Madfallod Dŵr Alpaidd mewn 3 lleoliad yng Nghymru. Mae ARC yn cynnal arolwg/maglu ac mae deunydd yn mynd i IZL i gael dadansoddiad clefydau – mae pryderon fod y 'chytrid' newydd sy'n heintio madfallod dŵr a salamandrau wedi'i ganfod yn y fasnach anifeiliaid anwes. Mae'n ymddangos ei fod yn farwol i salamanderau ac mae wedi distrywio poblogaeth Salamandr Tân yr Iseldiroedd. Mae'n ymddangos ei fod yn wenwynig i Fadfallod Dŵr Cribog hefyd.

Niall Moore, GB NNSS: Mae Strategaeth Prydain i fod i gael ei rhyddhau yn 2015. Bydd cynllun gweithredu yn edrych ar gyflawni allweddol. Caiff gweithgor i Loegr ei sefydlu'n fuan. Rheoliadau Rhywogaethau Goresgynnol Estro: 3 chyfarfod pwyllgor ers iddynt ddod i rym. Mae'r fforwm gwyddonol a'r gweithgor hefyd wedi cwrdd. Pwyllgor yn edrych ar restru rhywogaethau estro sy'n destun pryder i'r Undeb, ar sail asesiadau risg y Deyrnas Unedig.

Bydd y Comisiwn Ewropeaidd yn cyflwyno'r rhestr i sylw pwyllgor rhywogaethau goresgynnol estron yr Aelod Wladwriaeth iddo ei hystyried yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Emma Barton, Y Gymdeithas Hwyllo Frenhinol: Gwthio'r ymgyrch Edrych, Glanhau, Sychu i'r RYA a thrwy'r cynllun 'Green Blue', yn cynnwys y cylchlythyr diweddaraf i aelodau ac mewn digwyddiadau fel Sioe Gychod Cymru Gyfan ym mis Mai. Cylchredwyd arwyddion Cymraeg. Croesewir unrhyw negeseuon newydd am rywogaethau goresgynnol estron. Yn ceisio datblygu canllawiau bioddiogelwch mewndirol penodol e.e. ar gyfer rigiau, dingis. Swyddog maes amgylcheddol 'Green Blue' wedi'i recriwtio'n ddiweddar er mwyn cysylltu'n rhagweithiol â grwpiau, yn cynnwys cynhyrchu pecynnau addysg (i gynnwys gwybodaeth am rywogaethau goresgynnol estron) ar gyfer grwpiau sy'n cael eu targedu, er enghraifft grwpiau ieuencid, Dug Caeredin, grwpiau hwyllo prifysgolion, etc. Mae Cod Ymddygiad i'r rhai sy'n hwyllo at ddibenion hamdden, yn ymdrin â rhywogaethau goresgynnol estron, wedi'i lunio ar ffurf ddrafft (CNC yn hapus i gyfrannu). Diweddar llawlyfrau (gan gynnwys rhywogaethau goresgynnol estron) pan fydd angen ailargraffu. TL: byddai llenyddiaeth/taflenni wrth dalu ffioedd dros nos mewn porthladdoedd/marinas yn syniad da. Mae hyn o fewn rheolaeth ffederasiwn British Marine.

Judith Oakley, DSA a Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant: Wedi cynhyrchu Canllawiau Adnabod ar fywyd gwyllt glannau ac arfordir Bae Abertawe ar gyfer DSA. Mae'r canllawiau'n cynnwys gwybodaeth ar adnabod rhywogaethau estron. Cynhaliwyd digwyddiadau cyhoeddus yn ardal Gŵyr ac Abertawe. Cofnodir rhywogaethau goresgynnol estron..

Colin Cheesman, Plantlife: Cais llwyddiannus am brosiect WREN i gael gwared â helyg y môr a chonifferau oddi ar gynefinoedd twyni yn Sir Gaerfyrddin. Mae gweithredu ar lawr gwlad yn Ardaloedd Planhigion Pwysig Plantlife yn cynnwys gwaith ar rywogaethau o blanhigion goresgynnol estron.

10. Eitemau Agenda ar gyfer y Dyfodol

- Blaenoriaethau Cymru o ran Rhywogaethau Goresgynnol Estron – adolygu, addas i'w diben
- Cyflwyniad ar [Aquainvad-ED](#) prosiect gan Dr Sonia Consuegra, awgrymwyd gan Dan Forman
- Ffederasiwn Genweirwyr Môr Cymru (Richard Poole)
- Cyfathrebu (Gwahodd Elen King)
- Edrych eto ar yr aelodaeth
- Diweddariad gan Gangen Forol a Physgodfeydd LIC i'r grŵp?
- Cynllun Gwaith, yn ymgorffori Strategaeth Prydain

Cam Gweithredu 9: HY i gylchredeg Blaenoriaethau Cymru o ran Rhywogaethau Goresgynnol Estron

11. Unrhyw fater arall

- NM (GB NNSS) – mae'r MMO (*Marine Management Organisation*) yn ymchwilio i adroddiadau fod grŵp, y credir mai Bwdhyddion ydynt, wedi gollwng crancod a chimychiaid byw i'r môr ger Brighton. Credir bod y grŵp wedi rhyddhau dros 500 o grancod (*Metacarcinus magister* – cranc Dungeness) a chimychiaid (*Homarus*

americanus – Cimwch Americanaidd) estron. Mae rhai ohonynt wedi dod i'r fei mewn rhwydi pysgota yn y dyddiau diwethaf.

- SH (DSA) – Arolygwyd safle yn Abertawe lle bu Helygllys Ymledol y Dŵr (*Ludwigia peploides*). Dim arwydd o'r planhigyn sy'n dangos bod yr ymateb cyflym a roddwyd ar waith ar y safle wedi bod yn llwyddiannus.

12. Dyddiad y cyfarfod nesaf, a dyddiadau eraill i'w nodi (e.e. digwyddiadau)

Dyddiadau i'w nodi:

Cynhadledd PBC ar y 9^{fed} a'r 10^{fed} Medi yn Aberystwyth

(<http://www.biodiversitywales.org.uk/Wales-Biodiversity-Partnership-Conference>)

Cwrs IEEM: Mae SH yn cynnal 2 gwrs ar rywogaethau goresgynnol estron yn Abertawe ar ran CIEEM – Clymog Japan 6/7/15 a Fflora goresgynnol estron 7/9/15

(<http://www.cieem.net/training-events>)

Dyddiad y cyfarfod nesaf yw **dydd Mercher 25^{ain} Tachwedd** yn **Aberystwyth** (Noder, dim ystafelloedd ar gael yng Nghaerdydd).